

PRO Actiunea Catolica Romana

Roma - Anul XIII

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fundata in 1955 de
CONSTANTIN DRĂGAN

Martie 1968 - N. 138

UN CARDINAL CU TUNDRĂ DE OIER

În primăvara ucigătoare a anului 1917, când Bucureștiul aducea a oraș german, când molima îndrăgise Moldova și iobagii transilvăneni luptau pentru o împărăție străină, Roma papală a aprins — fără de știință poate — o candelă ce avea să ardă cu intensități vulcanice, numind ca Episcop unit de Gherla pe Iuliu Hossu. O strălucită carieră se deschidea în fața acestui învățat teolog, care urca treptele episcopale la o vârstă când credința e ardoare și dragostea de semenii pâine de toate zilele.

Dacă ursita l-ar fi intrupat brazilian sau om de culoare, Iuliu Hossu nu și-ar îndurera astăzi carnea hătrână pe salteaua de scânduri a penitenței nemeritate dela Căldărușani, ci ar huzuri într'un palat episcopal, binecuvântând, cu un gest de superioară oboseală, turma credincioșilor din obișnuință. Dar Iuliu, mândru de obârșia lui umilă și imperială totdeauna, nu și-a renegat neamul, ci l-a păstorit cu o neînfrântă — deci condamnabilă — statornicie. La bine și mai ales la rău, acest vlădică cu vocație de martir, și-a împletit destinul cu cel al unui popor cărui i se oferă de pretutindeni potirul unei amare cuminecări. El nu a pornit pe drumul facil al unei cariere administrative, în Roma însoțită, unde credința se cântă senină, mai mult prin decetă luptă, ci a preferat noroaietele din Maramureș, Sătmăr și Sălaj, în care se împotmolesc chiar și îngerii înaripati. Acolo, în acele ținuturi ortodoxe, Iuliu a predicat pentru Roma, cu o eleganță convingere, ce nu leza nici o susceptibilitate, câștigând fără a fi urmărit anume, prin înțeleptu-i apostolat, galoane nouă nevăzute.

Numai că fidelitatea pentru Roma și neamul românesc au fost pentru el izvor de satisfacții, dar și de mari umiliri. La început soarta părea a-l coplesii cu răsplăte în înălțimea înzestrărilor sale, căci numai la un an dela înscăunare Iuliu a fost unul dintre fericiții făuritori ai actului de reparare istorică dela Alba Iulia. Cenușă lui Inocențiu Micu și a întregii pleiade a popilor de țară și a dascălilor latinști, care văzuseră în unirea cu Roma o măturare de credință, dar și puțința afirmării noastre cât mai răspicată ca nație europeană majoră, s'a stărnit din morminte într'un sfânt pelerinaj spre cetatea unde Mihai Viteazu intrase cu barda în mână și unde Horia murise pe roată, ca să asculte pe Iuliu al lor roșind cu un glas așteptat de un mileniu, înmuiat acum pentru prima dată nu de lacrimile pătimitorii, ci de cele ale propriei regășiri, unirea pe care o așteptam mai dinainte de a ne fi născut ca nație. În acel moment, pe un câmp ce ieșise din anonim, soliciat de istorie să devină simbol, Iuliu Hossu a vorbit cu glasul întregului lui neam, ortodox și unit, citind în fața o sută de mii de opinari, actul căsătoriei indisolubile a Transilvaniei cu țara cea veche. Si atunci un nou și deosebit invizibil galon al recunoștinței panromânești i-a fost prins pe sutana de vlădică-osteian, în slujba Domnului și a neamului său.

La 1 Decembrie viitor se vor împlini 50 de ani dela acel act, ce sfințește istoria, și mari festivități barbare vor înflora câmpia, astăzi colectivizată, dela Alba Iulia, dar Iuliu Hossu, unul dintre puținii supraviețuitori ai acelei apoteoze românești va rămâne probabil claustrat în chilia dela Căldărușani, ca să sărbătorească într'o singurătate beată de aduceri aminte, intrarea României moderne pe porțile mari ale istoriei.

Bătrânul cu ochii încrețați de lacrimile neplânse, va revedea apoi, cu țaria trăirilor prezente, păstoria sa în țara cea nouă, recunoscută însăfârșit ca a sa, unde biserica lui era acum cinstită după meritele înfăptuirilor sale trecute și după obolul adus la

Înalt Prea Sfințitul Iuliu Hossu

înălțarea morală a poporenilor avizi de lumina credinței.

Dar viața, care este pentru oamenii de credință mai mult suferință decât desfătare, îl va țări — martor nepunctuos și victimă mândră — la nedreptul proces al bisericii sale, căreia îi făgăduise să-i dăruiască toată grija sufletului său. Poate că în întunecime cocoșul slăbiciunii omenești a cântat și pentru Iuliu Hossu, dar Apostolul pe care îl preamărea într'u toți, l-a ajutat să nu se renege, să nu pactizeze, să nu-și păteze numele, trecutul și rasa. Iuliu Hossu nu și-a făcut sufletul trestie, ci binecuvântând suferința a îndurat-o în numele cetății eterne și îndepărtate, ce nu-i putea sări întru ajutorare, deși umilul Iuliu contribuia la strălucirea ei în veac, prin suferințele cărnii învinețite de loviturile de cismă, a minții menite să-și irosească strălucirea predicând șobolanilor din hrube, și a unei inimi ce a continuat și din singurătate să-și reverse pretutindeni belșugul de iubire peste nimicicia înconjurătoare. În chilia-i din Căldărușani, unde este zidit de viu, chiar și acum, după ce dușmănia moscovită a intrat în eclipsă, Iuliu Hossu a rămas la fel de dărz ca și în ziua dintâi, insensibil la îndurarea temnicierilor, îmbărbătat de cuvântul unic.

Spun călugării dela Căldărușani că noaptea, chilia suferințelor pământești ale lui Iuliu Hossu, pare a fi luminată fără de lumânare, și fără de candelă, ca de un duh sau porumb de foc ce i-ar încununa și săruta fruntea de martir. Credincioșii cei de o lege cu el, care nu-i pot pomeni numele în fața altarelor de bronz împodobite cu horbote de preț, îl invocă în sihăstria Carpaților, numindu-l cu o

mândrie păgână: Cardinalul lor neînscăunat. Deși neamul nostru s'a născut creștin, poporul român nu i s'an recunoscut până astăzi nici sfinți, nici cardinali: Ieremia Valahul își caută din groapa chinută dreptate prin jalbe rămase fără răspuns, iar Iuliu Hossu, ce a suferit ca primii martiri ai Bisericii, nu poate să poarte prea largă pălărie de cardinal în strămtorarea celei unde câștigă prin sacrificiul vieții sale mântuirea sa și a altor mulți. Dar gloata proastă a înțeles ce mulți întârzie să vadă, că Iuliu Hossu, care se apropie pe zi ce trece de lumina nevăzută, este de fapt un cardinal, ce poartă în locul purperei imperiale o umilă tundră de oaie, și în locul pălăriei cu borurile late, străbuna căciulă ciobănească. Nu este vorba de o vană împănare cu un titlu lumesc, la care moșneagul încovoiat sub povara anilor și a pismei necredincioșilor nu mai are puterea de a răvni. Ci este vorba de ceva mai mult, de a încununa prin el biserica căreia i s'a dăruit, o biserică care a ajutat la formarea și consolidarea conștiinței naționale românești, care a pătimit pentru Christos și Roma, și a arătat înainte de vreme, un drum ce ar putea fi cel al ecumenismului contemporan.

Nepoții iobagilor care văzuseră în Horia un împărat de-al lor, neînconat decât de cășma dreptății românești, nu se înșeală nici acum când respectă în Iuliu Hossu un cardinal popular investit cu o simplă tundră mișoasă de oier, un mare conducător spiritual, care poate fi ca și Craișorul de altădată, necunoscut sau desconsiderat de străini, dar care își găsește adevăratele-i dimensiuni în fața istoriei și a altei judecări, ce ne întrece în înțelepciune.

G. Ciorănescu

Propuneri concrete pentru un ecumenism european

Luni 11 Martie, la sediul roman al Fundației Europene Drăgan, s'a ținut, organizată de Dr. Constantin Drăgan și de Monsinior Enrico Arato, Priorul Arhiconfreriei «SS. Nome di Maria» o masă rotundă asupra temei: «Ecumenismul în Europa: inițiative concrete».

Au luat parte la desbateri aproape toți membrii istoricii Conferenței, printre care prințul Livio Odescalchi.

Într'o scurtă introducere, dr. Constantin Drăgan a ilustrat grava situație pe care o traversează astăzi lumea europeană: amenințările din Răsăritul asiatic, mai precis din Rusia, care se fac din ce în ce mai presante.

Solidaritatea europeană își caută azi un refugiu în singura instituție care de două mii de ani rezistă tuturor potrivnicilor istoriei și care a dat Continentului nostru adevărata sa imagine: Biserica.

În ultimele zile o voce limpede s'a ridicat împotriva invadentei rusești. Era vocea unei țări geografice și spirituale atât de aproape de Italia: România, națiune latină, născută creștină pe malurile Dunării după cucerirea Daciei de către împăratul Traian.

Dar Europa, care ar vrea să se unifice și care nu e unită în ansamblul ei de douăzeci și șase de națiuni dispunând de mari bogății și tradiții, Europa ce face în fața acestei amenințări? — s'a întrebat conferențiarul.

Asupra acestei teme a viitorului Europei și a necesității unei solidarități sprijinită de inițiative comune concrete s'a deschis discuția, la care, cum spuneam, au luat parte aproape toți membrii Conferenței romane, avându-l drept moderator pe Monsinior Enrico Arato.

A fost reluată în discuție propunerea făcută de Dr. Drăgan în conferința pronunțată de domnia sa cu ocazia inaugurării sediului roman al Fundației Europene care-i poartă numele, de a se reactiva și consolida vechile Conferențe religioase din Roma, cu «adoptarea» de către fiecare dintre ele a uneia din națiunile europene, în primul rând a celor care îndură apăsarea controlului rusesc. Acestor «ambasade laice» le-ar reveni sarcina organizării unei rețele de contacte și schimburi cu Țările «adoptate», pentru o mai bună cunoaștere a problemelor respective și pentru creierea unei noi conștiințe europene și a unei cooperări pe plan ecumenic, în vederea unirii de mâine a Bisericilor.

Tinând seamă de situația de urgență pe care o traversează azi Europa, ecumenismul ar trebui să-și restângă momentul acțiunea la Țările Continentului nostru, promovând inițiative concrete de imediată realizare. În primul rând ar trebui să se alcătuiască un «inventar» al națiunilor europene care doresc să rămână legate de Roma, centru al latinității. Prima care ar trebui să fie inclusă în acest «inventar» e România, Țară a cărei Biserică, desprinsă de trunchiul credinței comune de împrejurări istorice și de interese străine de voința ei, continuă să privească spre Roma.

Dr. Doct. Constantin Drăgan a dat apoi citire unei scrisori în care «confratele» Dr. Sebastiano Della Rossa formulază o serie de propuneri interesante în legătură cu reactivarea vechilor conferențe religioase romane. Vom reproduce separat scrisoarea D-lui Della Rossa, încercând acum să spicim din rodnică discuție de la Fundația Europeană Drăgan sugestiile date de ceilalți membri pentru strângerea legăturilor cu România, țară «adoptată» de istorica Conferențe care își are sediul în Forul depozitar al superbului «act de naștere» al poporului român, coloana lui Traian.

«Inițiative concrete» și «privire îndreptată spre România» sunt pen-

tru doctorul Francesco Tedeschi cele două mari obiective ale proiectatei acțiuni comune.

O asemenea inițiativă concretă ar putea fi, după colonelul Silvio Magni, restabilirea unui contact cu membrii Corpului italian de Expediție în Rusia, care, dislocați în România în timpul celui de al doilea război mondial, și-au făcut legături de prietenie în țara noastră. Contacte cu familiile italiene rezidente în România (Ing. Max Salamon); excursii, echivarea titlurilor de studiu între România și Italia și schimburi de studenți; contacte cu personalități religioase și culturale poloneze rezidente la Roma (doct. Constantin Drăgan) și cu asociația «Approdo Romano» frecventată de studenți din întreaga lume, (Mgr. Ferruccio Repanaj) au fost propunerile asupra cărora s'a revenit insistențios în cursul discuției. Ca inițiativă care ar putea avea realizări practice imediate, inginerul Gianfranco Primo a propus schimburi de vizite între tineretul italian și cel român, cu găzduirea vizitatorilor în familiile interesate în acest «schimb de copii».

Dr. Renzo Petricca a propus: propagandarea «cauzei» prin Biserică, (obținându-se autorizația de a se vorbi de ea în toate bisericile din Roma, cel puțin odată pe an), invitarea ziariștilor la întrunirile de lucru ale celor două instituții promovatoare ale ideii, și legături cu ierarhia religioasă a altor țări, pentru a obține adrese de asociații și comunități cu care să se intre în contact pentru răspândirea, la nivel european, a inițiativei.

În sfârșit, Monsinior Ferruccio Repanaj a propus punerea inițiativei sub protecția Fericitului Inocențiu XI Odescalchi, atât pentru legăturile sale cu Arhiconfreria SS. Nome di Maria cât și pentru încercarea sa de a unifica națiunile catolice, rămase catolice după Reforma protestantă, lucru care face din acest Papă un «precursor al ecumenismului».

În opt puncte, dr. Constantin Drăgan a rezumat inițiativele sugerate în cursul discuțiilor acestei prime întruniri, care vor fi reluate în 23 Aprilie. Le recapitulăm pentru o mai bună orientare și lămurire a cititorilor noștri.

Propuneri

- 1) Căutarea adreselor membrilor Corpului de expediție italiană în România și prin ei ale a prietenilor lor din Țară;
- 2) excursie pentru restabilirea legăturilor cu vechii prieteni din România;
- 3) vizite-schimb de studenți;
- 4) aporturi cu autoritățile diplomatice în vederea organizării «ambasadelor laice»;
- 5) distribuirea printre membrii Arhiconfreriei a verbalului acestei prime întruniri și a eventualelor sugestii care ar parveni între timp Fundației Europene Drăgan;
- 6) obținerea unei documentații — adrese, persoane, asociații culturale — prin asociația «Approdo Romano»;
- 7) legături cu prietenii polonezi rezidenți la Roma;
- 8) patron al inițiativelor comune ale Fundației Europene Drăgan și ale Arhiconfreriei SS. Nome di Maria: Inocențiu XI.

Intrunirea s'a încheiat cu intervenția monsiniorului Enrico Arato, care a mulțumit tuturor pentru interesantele inițiative sugerate în scopul de a răspândi cât mai mult o idee care ar putea fi un excelent vehicul de unire spirituală, singura valabilă; fiindcă «numai o unire venită din suflă, din inimă, e puternică și durabilă», și poate cu adevărat reprezenta un zid de apărare împotriva primejdiei din Răsărit, care își proiectează umbra asupra Europei, asupra civilizației noastre.

“Prezența laicilor în Biserica după Conciliu”, tema centrală a întrunirii plenare a Conferinței Episcopale Italiene

Cu o motiune finală asupra participării laicilor la acțiunea păstoraască a Bisericii s'a încheiat la Roma, a treia întrunire plenară a Episcopilor italieni.

Au luat parte la lucrările întrunirii, presădată de Cardinalul Giovanni Urbani, Președinte al Conferinței Episcopale Italiene, 300 de episcopi și 40 laici.

Prezența laicilor într-o adunare până acum rezervată exclusiv ierarhiei bisericești e «semnul unor vremuri noi și al unor noi metode de lucru», cum a subliniat secretarul general al Conferinței Episcopale, Monsiior Andrea Pangrazio, într-o conferință de presă în care a ilustrat zăriștilor teme și metodele de lucru ale întrunirii.

Si n'a fost vorba de o prezență simbolică și formală, ci de o participare care inaugurează un dialog efectiv, mai senin și mai constructiv, între ierarhie, cler și lumea laică, în numele căreia au luat cuvântul, în ședința de deschidere a întrunirii, avocatul Vittorio Veronese, membru al Comisiei pontificale «Justitia et pax», și Dna. Sita Sassudelli, președintă națională a Uniunii Femeilor de Acțiune Catholică. Se confirmă astfel programul Conciliului Vatican II de a asocia la inițiativa ierarhiei și ale comunității eclesiale lumea laică, cu răspunderi care depășesc sfera de acțiune de până acum a organizațiilor laice.

Intrunirea Episcopilor italieni și-a centrat lucrările pe tema «Prezența laicilor în Biserica după Conciliu».

Care au fost aspectele mai relevante ale acestei întruniri?

În primul rând Conferința Episcopală a luat act de exigența unei ulterioare adânciri a problemei prezenței laicilor în comunitatea bisericească și de necesitatea unei noi orientări a apostolatului organizat. Apoi, a fost relevată urgența unei mai strânse colaborări între cler și lumea laică în unele sectoare, de pildă în acela al familiei, pe care declarația finală a întrunirii actuale o definește ca «biserică domestică», subliniind necesitatea prezenței a cel puțin două perechi de soți în fiecare consiliu pastoral diecesan.

Dar nouățile cele mai importante aduse de întrunirea episcopilor sunt propunerea de participare a laicilor la dezvoltarea teologiei, și recunoașterea «grupurilor spontane», adică a asociațiilor de căror acțiune se desfășoară în afara cadrelor organizate ale apostolatului laic.

Intrunirea Episcopilor a propus crearea unor facultăți de teologie unde laicii să-și poată completa studiile religioase, și a subliniat necesitatea promovării, unor întâlniri de studiu între teologi calificați și laici, în scopul de a se oferi acestora din urmă posibilitatea unei colaborări efective la dezvoltarea teologiei catolice.

Privitor la «grupurile spontane» Conferința Episcopală a consolidat poziția acestor organisme autonome de apostolat, până acum considerate «disidente» și chiar «dăunătoare unității poporului lui Dumnezeu», și în consecință ținute la distanță și deseori condamnate pentru unele poziții și atitudini ale lor în contradicție cu tezele oficiale.

După statisticile recente, în Italia organizațiile pentru apostolatul laicilor numără patru milioane și jumătate de membri activi, dintre care trei milioane și jumătate încadrați în Acțiunea Catholică Italiană.

Mai puțin monolitică, panorama «grupurilor spontane» prezintă diferite variante. Există grupuri spontane a căror acțiune e orientată în sens politico-religios, și altele care dimpotrivă își mărginesc activitatea la sfera strict bisericească, respingând orice instrumentalizare politică a temelor religioase. Obiectivul lor e în primul rând înnoirea mentalității și a structurilor laice în interiorul Bisericii.

Revenind la recenta întrunire a episcopatului italian, motiunea finală precizează că «Episcopul nu trebuie să fie un centru de convergență numai pentru acțiunea catolicilor laici organizați, ci și pentru grupurile de acțiune care își revendică unele libertăți și autonomii. O mai bună cunoaștere reciprocă și o colaborare între Episcopi și grupurile acestea pot deschide orizonturi noi acțiunii Bisericii, evită preiejdia devierilor și a risipirii energiilor, și pot fi un mijloc de îmbogățire comună atât pe plan religios cât și pe planul experienței practice.

O altă problemă în centrul atenției recentei întruniri a episcopatului catolic italian a fost aceea a divorțului. E o problemă care nu poate fi separată de problema familiei. Numai consolidând instituția familiei — și întrunirea episcopală propune în scopul acesta o cateheză destinată familiei și cursuri pregătitoare atât pentru cei care aspiră la căsătorie cât și pentru perechile deja căsătorite — numai creștinii o nouă mentalitate și o nouă conștiință a sacralității căsătoriei, divorțul — ca problemă socială — va cădea de la sine. Familia, această «biserică domestică», cum e definită de declarația episcopală, va contribui la dezvoltarea vieții liturgice și a catezei generale și specifice a căsătoriei, prin inițiativa grupurilor de spiritualitate familială și prin prezența perechilor de soți în consiliile pastorale.

Numai instaurând un regim de viață conjugală și familială coerentă în cel mai înalt grad — scrie documentul final al întrunirii episcopatului italian — se va putea ajunge la o acțiune de convingere a aceluia care astăzi pun la îndoială valorile căsătoriei.

Documentul încheie, definind «pozitivă» și satisfăcătoare situația religioasă în Italia.

“Mișcarea dela Oxford” precursoare a “Săptămânii pentru Unitate”

S'au împlinit în luna trecută 60 de ani de la instituirea «Săptămânii mondiale de rugăciuni pentru Unitatea Creștinilor», celebrată pentru prima oară în 8 Ianuarie 1908 în Statele Unite de pastorul episcopalian Thomas Watson, devenit apoi călugăr franciscan.

Originile psihologice ale inițiativei trebuie însă căutate în așazisa «Mișcare de la Oxford», care a luat naștere în sânul Bisericii anglicane pe la jumătatea veacului trecut.

Născută ca «Săptămâna a unității» în climat protestant, «Mișcarea de la Oxford» a adus servicii imense Bisericii catolice, după ce salvase Biserica anglicană de desmembrarea care o amenința în vremea înmulțirii sectelor minimaliste.

Dintre cei trei întemeietori ai Mișcării de la Oxford — Pusey, Froude și Newman — singurul care a trecut la catolicism, devenind Cardinal, a fost Newman. Rolul avut de Pusey și Froude în «catolicizarea» Bisericii Angliei a fost însă tot atât de important ca acela al lui Newman. Abia astăzi, la lumina raporturilor Bisericii catolice cu celelalte denumiri creștine din ultimii ani ne dăm seama de influența determinantă a Mișcării de la Oxford, și mai târziu a ecleezia din Statele Unite întemeiată de Watson, în reapropierea, cel puțin pe planul unui dialog cordial, a Bisericii.

Fără aceste stimulente din afară, însușite și fermentate în sânul ei, Bi-

serica catolică poate n'ar fi înfruntat riscurile unui Conciliu de reformă spirituală și structurală de dimensiunile Vaticanului II; în primul rând riscul pierderii unității sale interne, inevitabil în faza de înnoire și de asimilare a unor experiențe și sensibilități diferite, atât religioase cât și profane.

Astăzi problema ideologică fundamentală a Bisericii nu e aceea de a discuta sau de a-și confrunta dogmele cu alte adevăruri conceptuale, reli-

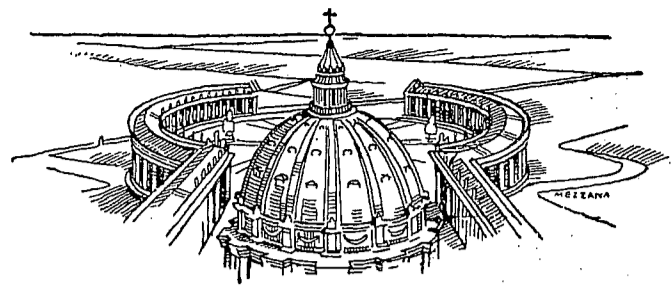

gioase și profane, ci de a rămâne, în totalitatea ei, «una fedă».

«Dacă creștinismul are datorită așazii asimilării experiențelor religioase ale altor civilizații, credința e cea care deosebește creștinismul de alte religii» — spunea de curând Secretarul Consiliului Mondial al Bisericilor, pastorul Visser't Hooft. A păstra o singură credință: aceasta e marea și prima datorie a Bisericii catolice, ispitită — ca de altfel toate celelalte Biserici creștine — să devină o sinteză a diferitelor experiențe religioase (sincretism), să-și adapteze predicăta morală la metodele și dialectica «progresismului populist», și să cultive un pacifism utopic, care nu are nimic în comun cu pacea întemeiată pe dragoste a lui Christos; sau și mai rau, să adopte un «științism religios» (Dumnezeu nu mai e acceptat pri credință și revelație, ci i se demnoscreează, prin postulatul științific, existența sau inexistența).

Dacă ar fi acceptate, asemenea ispite ar duce rapid creștinismul și Biserica la condiția de supraviețuire structurală și culturale — cum sunt considerate încă de pe acum de unii teologi protestanți — într-o lume esențial post-creștină. Acești teologi, definiți cu o expresie sinistru «teologii morții lui Dumnezeu», vorbesc — și nu de ieri — de un «ateism creștin», de o «religiozitate post-creștină» (aceea a Bisericii) care l'ar fi «ucis pe Dumnezeu», de o teologie destinată să devie exclusiv politică.

În fața unor asemenea primejdii, chemarea la unitatea credinței a tuturor creștinilor predicată de «Săptămâna unității» reprezintă o ancoră providențială, care împiedică naufragiul Bisericii și al creștinismului în abisurile disperării totale a «morții lui Dumnezeu».

Perspective ecumenice

S'a avut, în ultimii ani, un real progres al ecumenismului în lume? E o întrebare la care e greu de dat un răspuns sigur, în primul rând din lipsa unei unitare viziuni de ansamblu a inițiativelor și realizărilor ecumenice. Să luăm, de pildă, cazul Italiei. Există — e adevărat — o mișcare ecumenică italiană, dar manifestările ei, metodele ei de lucru sunt încă dezarticulate, circumscrise la inițiative izolate și împrăștiate: întâlniri — fără un caracter oficial — între pastori protestanți și preoți catolici; inițiative editoriale care stimulează interesul reciproc; întâlniri de rugăciune în comun pentru unitate; întâlniri de studiu protestante sau catolice, la care participă grupuri de persoane specializate.

E vorba, însă, de o rețea de contacte mai curând ocazionale decât sistematice, mai curând experimentale decât programatice, și de cele mai multe ori la un nivel mai curând personal decât comunitar.

Mulți consideră o asemenea situație «prea prudentă», nesigură și reticentă; sunt în general cei care ar dori un ecumenism spectacular, diplomatic, contractual, pe scară mare și cât mai expeditiv cu putință. Sunt cei care dintr'un exces de zel ecumenic în realitate dăunător cauzei, ar dori o asimilare imediată a Conciliului de către catolici sau o imediată recunoaștere a valorilor acestui Conciliu de către protestanți și ortodocși.

Există însă — și din fericire! — o altă categorie de ecumeniști care nu-și pierd răbdarea, care nu ard etapele, convinși, cum sunt, de rodnicia unei munci tăcute și umile ce preferă să urmeze cu docilitate căile Spiritului, de care în ultimă analiză depinde orice «strategie ecumenică», decât să se lase atrași de sugestii de moment pe căile nesigure ale unei vremelnice «politici de reapropiere».

Pentru ziditorii tăcuți și serioși ai unității creștine ecumenismul primește semnificația unei strategii comune de înnoire spirituală, de răgărire în Christos; semnificația unei strategii globale care ne obligă pe toți, catolici, ortodocși și protestanți, să ne punem o serie de întrebări asupra valorii și semnului creștinismului nostru.

Există, în situația italiană, semnele unui astfel de progres ecumenic?

Primul semn pozitiv trebuie văzut în întrunirea din toamna trecută de

la Milano, unde a fost constituită o Federație a Bisericilor protestante italiene, care își propune, în afară de o seamă de probleme practice, inaugurarea unui schimb de experiențe pastorale și a unei trăiri eclesiale într-o dimensiune mai vastă, mai puțin «închisă». Nu e vorba de o simplă strategie de politică confesională, ci de o exigență creștină care impune un răspuns comun de credință la problemele societății zilelor noastre. Problema politică și socială, sau mai precis aceea a prezenței creștine în viața politică, e o temă nouă, care agită atât lumea catolică italiană cât și cea protestantă.

E adevărat că cei «angajați» în această dimensiune socială a creștinismului sunt tocmai cei care manifestă puțin interes pentru dialogul ecumenic între Biserici, preferându-i un dialog între credincioși asupra aspectelor temporale ale societății și un dialog cu atei, pentru o activitate comună în favoarea omului; dar nu trebuie să uităm că unul din motivele pentru care creștinii simt datoria întoarcerii la unitate e tocmai redescoperirea misiunii lor în lume, unde mărturia iubirii de Dumnezeu și a judecării sale asupra istoriei necesită și impune proba comuniunii întru Christos a oamenilor. Si nu e de exclus o perspectivă ecumenică în care dialogul și mărturia comună a credincioșilor de diferite confesiuni să poată fi stimulat și alimentat tocmai de această redescoperire a sensului prezenței creștine într-o societate în criză de valori morale.

Un alt «semn» pozitiv al progresului ecumenic în Italia e interesul cu care în sânul comunităților protestante se discută asupra ecumenismului și în special asupra dialogului cu catolicii. E o desbatere abia începută, care se îmbogățește pe zi ce trece cu date și elemente noi, dar care e încă departe de o concluzie uniformă, atât în sens pozitiv cât și negativ. Această incertitudine, această atitudine de așteptare și de adăncire, chiar dialectică, demonstrează că problema n'a fost pusă în termeni aprioristici, sau în termeni politici de simplă strategie confesională, ci e înfruntată, cu toată răspunderea, ca mărturie de credință și ca răspuns la apelul lui Christos, care ne cheamă pe toți, catolici, ortodocși și protestanți, la acceiași comuniune cu Tatăl, într-o singură Biserică, pentru mântuirea noastră a tuturor.

miscellanea

Pentru prima dată catolicii s'au rugat împreună cu ortodocșii și cu protestanții într-o biserică metodistă din Roma.

Nu mai departe decât acum cinci ani, catolicii — indeferent dacă laici sau preoți — care ar fi participat la o întrunire de felul acesta ar fi fost pedepsiți ca violatori ai normelor impuse de Sfântul Oficiu.

Astăzi lucrurile s'au schimbat. Într'atât s'au schimbat încât întrunirile mixte de rugăciune nu mai sunt interzise de Sfântul Oficiu (devenit, cu noua reformă a Curiei Romane, Congregația pentru Doctrina Credinței) ci — cum s'a întâmplat în unele centre din Italia în cursul «Săptămânii pentru Unitate» — de pastori Bisericii valdeze.

La Londra, «Săptămâna pentru Unitate» — care anul acesta împlinește 60 de ani de viață — a fost inaugurată cu mare solemnitate în catedrala catolică Westminster de delegatul apostolic și de arhiepiscopul anglican de Canterbury.

La Paris «Săptămâna» a fost deschisă cu o întrunire de rugăciune la «Palatul Mutualității», la care au luat parte doi episcopi catolici, pastorul Bourget, președinte al protestanților din Franța, exarhul ortodocșilor, Melițiu, și numeroase personalități calviniste și luterane.

În cursul ceremoniei au luat cuvântul Monsiior Willebrands, Secretarul Secretariatului pentru Unitatea Creștinilor, pastorul Lukas Vischer, Secretar al Consiliului Mondial al Bisericilor, și laicul ortodox Emilian Timiadis. La Madrid «Săptămâna pentru Unitate» a fost inaugurată cu o ceremonie în capela episcopaliană a Măntuitorului, presădată de însuși episcopul episcopalian, de un preot catolic și de un laic protestant, cu participarea a numeroși credincioși catolici și protestanți.

***

Un comunicat al Consiliului Mondial al Bisericilor de la Geneva și al Comisiei pontificale «Justitia et Pax» de la Roma informează că preotul catolic George Dunne de la Georgetown University a fost numit secretar general al comitetului mixt pentru dezvoltare, pace și societate din Consiliul Mondial al Bisericilor, pe o perioadă de șase luni.

Numirea părintelui Dunne — primul reprezentant al Bisericii catolice în organismul ecumenic de la Geneva — e salutată ca «un pas de importanță istorică pe calea restabilirii unității creștine».

Teodor Aman - Tigancușă